

WIE IS ...?

**KAKIALI,
DE KAPITAN VAN HITU**

**MOLUKSE VOETSTAPPEN DOOR DE GESCHIEDENIS:
ZESTIEN VERHALEN OVER HISTORISCHE PERSONEN**

1634

Het was in het jaar 1634. Bloedheet was het die dag. Op het strand op het schiereiland Hoamoal zat een groep Molukse mannen. Het waren vorsten en dorpshoofden, afkomstig van Hitu op het eiland Ambon. Hun escorte was een groep gespierde, stoere mannen, ieder bewapend met een zwaard en een schild. Tegenover de Molukse vorsten zaten Nederlanders. Aan hun kleding kon je zien dat ze een hoge functie bekleedden. Inderdaad, zij vertegenwoordigden de Verenigde Oostindische Compagnie, de VOC. De Nederlanders hadden soldaten bij zich. Op gepaste afstand stonden zij in een halve kring achter hen. Het ging om de *tjengkeh*, de kruidnagel. De Nederlanders wilden dat de Hituezen zich hielden aan het contract dat ze in 1605 met de Nederlanders gesloten hadden. Volgens dat contract zouden de Molukkers hun kruidnagelen alleen aan de

Nederlanders verkopen en niet aan andere handelaren. Maar dat contract was een blok aan het been van de vorsten van Hitu.

Onderhandelingen tussen Nederlanders en Hituezen, maart 1599

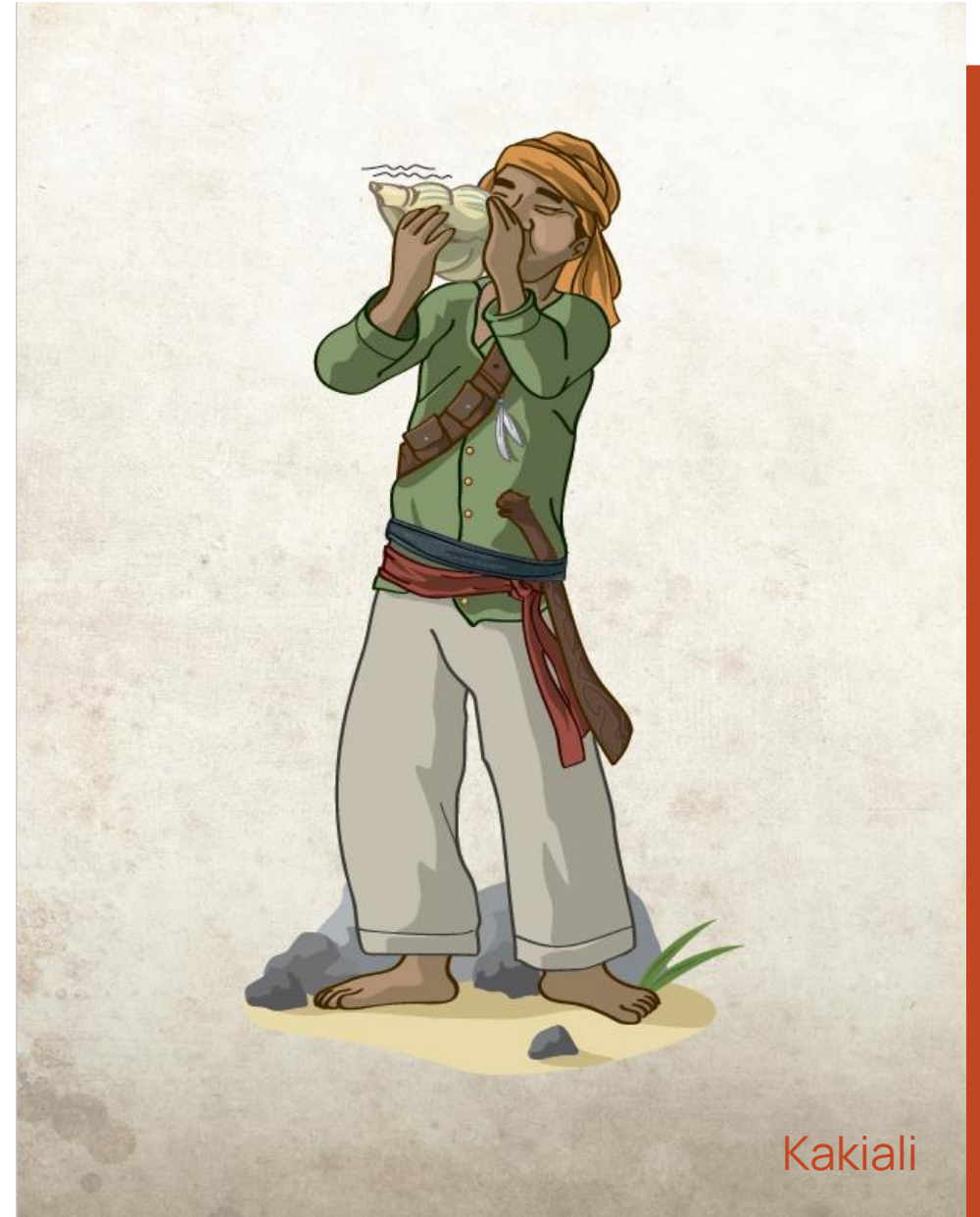

Op een gegeven moment leek het alsof de Molukkers en de Nederlanders nader tot elkaar waren gekomen. De ja-knikkende hoofden wezen in die richting. Kwam men tot een overeenkomst? Maar plots werden de gebaren nerveuzer en heftiger. Had iemand iets verkeerd gezegd? Was er een belediging geuit? Of hoorde dat bij het spel van onderhandelen? Maar nee, het liep faliekant mis. De Nederlanders hadden het goed voorbereid. Hun soldaten sprongen ineens met hun musketten in de aanslag naar voren. Plots stonden zowel de Molukse leiders als hun escorte onder schot. Met hun zwaarden en schilden waren ze weerloos tegen de musketten van de Nederlanders. Razendsnel werd één van de Molukse leiders in de boeien geklonken. Ze wisten wie ze moesten hebben. Het was Kakiali oftewel *kapitan Hitu*.

Drie jaar later, in 1637, werd Kakiali vrijgelaten: 'Je bent weer kapitan Hitu', zeiden de Nederlanders. Zij vonden dat het geen zin had om Kakiali langer vast te houden. Drie jaar had hij vastgezeten. Ver weg in Batavia, op het eiland Java. 'Hopelijk wordt het nu weer rustig op de Ambonse eilanden.' Ja, want toen Kakiali gevangen werd genomen, braken er overal opstanden uit. 'Nu wordt het tijd voor verzoening en vrede'. Maar drie jaar gevangenschap vergeet je niet zomaar. Kakiali wist één ding: nooit meer wilde hij in handen van de VOC vallen. En hij zwoer bij zijn voorvaderen dat hij 'de roest van de ketenen die nog aan zijn benen kleefde, met Nederlands bloed zou afwassen'. Direct zond hij afgezanten naar bevriende vorsten: 'We moeten de Nederlanders een lesje leren. Ze moeten weten dat we zelf willen bepalen met wie we handel drijven.'

De sultan van Makassar had hier wel oren naar, want hij had daar ook belang bij. Hij zond manschappen naar Hitu. Overal langs de kust zag je ineens bedrijvigheid. De mannen van Kakiali bouwden samen met de Makassaren versterkingen. 'We zullen de Nederlanders een warm onthaal geven als ze hier proberen te landen', zeiden ze. Meer in het bergachtige binnenland liet Kakiali het dorp Wawane versterken tot een geduchte vesting. Daar was hij veilig: 'Tot hier komen de Nederlanders nooit.'

Zes jaar duurde de oorlog die Kakiali uitvocht met de Nederlanders. Maar langzamerhand geraakten de Nederlanders aan de winnende hand. Ze veroverden de versterkingen die aan de kust waren aangelegd. Daarna volgden er aanvallen op de vesting Wawane. Maar het was moeilijk om die in te nemen.

In 1643 beraamden de Nederlanders een plan. 'Het heeft geen zin om steeds weer de vesting Wawane aan te vallen. We moeten Kakiali op een andere manier onschadelijk zien te maken.'

Een Spaanse soldaat bood zich aan. Hij was een huurling. 'Ik weet wel een manier', zei hij. 'Maar de prijs is hoog.' 'Je prijs betalen we', zeiden de Nederlanders. Vervolgens ging de Spanjaard weg. Hij ging terug naar Wawane, want daar zat hij al. Hij vocht al een tijdje mee met de troepen van Kakiali tegen de Nederlanders. De mannen van Kakiali vertrouwden hem: 'Die Spanjaard is een goede vechter', zeiden ze. Hij werd een van hen. En toen had de Spanjaard zijn doel bereikt. Zijn kans kwam tijdens een pikdonkere nacht. 'Vanavond moet het gebeuren', dacht hij bij zichzelf. Toen iedereen lag te slapen, sloop hij naar het huis van Kakiali. Niemand zag hem. Toen was het gebeurd met Kakiali: de Spanjaard doodde hem met een groot mes. Niemand had er iets van gemerkt. Ongemerkt sloop hij naar de rand van het dorp en zette het op een lopen naar de kust. Eén dag later werd de vesting Wawane ingenomen. Bij de eerste de beste aanval van de Nederlanders gaven de Hituezen zich over. Ze hadden geen leider meer, hun verzet was gebroken.

VERANTWOORDING

Auteur: Xaf Lasomer

Bron: 'Wie is ...?' serie in Papan Tulis, katern van het Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers in het magazine Marinjo 1998-2000, gebundeld in 2011

Bewerking/vormgeving: Nanneke Wigard, 2024

Meer weten?

Op de website [Vensters op de Molukse Geschiedenis](#) vind je meer informatie over de periode 1450-1950 en meer verhalen van historische personen

Lesbrief ['De erfenis van Kakiali'](#)

Illustraties:

Foto tjengkeh: Pexels

Tekening onderhandelingen: *Waerachtig verhael van de Schipvaerd op Oost-Indien*, 1646

Tekening Kakiali: Melroy Bisel, Lisa van den Broek en Vormgeving Onbekend bv (Vensters op de Molukse Geschiedenis)